

PÉNZÜGY-TECHNOLÓGIAI INNOVÁCIÓK AZ EGYHÁZFINANSZÍROZÁSBAN

1. A pénzügyi digitalizáció és a fintech fejlődése

1.1. Technológiai fejlődéstörténet

A pénzügyi ökoszisztémában a digitalizáció mélyreható szerkezeti átalakulást indított el, amely alapjaiban rendezte át a pénzügyi szolgáltatások piacát, új a piaci versenyfeltételeket teremtettek és korábban nem ismert felügyeleti-szabályozási kihívásokat hívott életre. A pénzügyi szolgáltatások innovációjának technológiai alapját az információs és kommunikációs technológiák (IKT) fejlődése adta,¹ amely a 19. század közepétől – a távíró, a telefon, és a globális kommunikációs hálózatok kialakulásával – a pénzügyi infrastruktúra fokozatos összekapcsolódását eredményezte.

Az 1866-tól 1967-ig tartó, FinTech 1.0-ként jelölt korszak fő jellemzője a pénzügyi információáramlás felgyorsulása és a piacok térbeli integrációja volt.² A valódi technológiai fordulópontot azonban a 20. század közepén a számítógép, a tranzisztor és a mikroprocesszor megjelenése jelentette, amelyek lehetővé tették a pénzügyi folyamatok tömeges automatizálását.³

A világháló elterjedése, a személyi számítógépek tömeges használata és a banki IT-rendszerek fejlődése nyitotta meg a FinTech 2.0 (1967–2008) korszakát⁴ Ekkor váltak széles körben hozzáférhetővé a digitális pénzügyi szolgáltatások, mint a netbank, az online átutalás és a digitális fizetési rendszerek. Ezek lényege a meglévő pénzügyi szolgáltatások digitális csatornákra helyezése és az ügyfélút egyszerűsítése volt, amely új infrastruktúrát és felhasználói szokásokat teremtett a későbbi diszruptív innovációk számára.

A 2000-es évek végére a digitalizáció a pénzügyi szolgáltatások többségében „teljessé” vált, ugyanakkor a technológia ilyen mértékű és sebességű változását sem a piaci struktúra, sem a jogi-szabályozási környezet nem tudta arányosan követni. A szabályozás továbbra is a hagyományos banki modellre épült, miközben a digitalizáció új stratégiai, működési és kiberbiztonsági kockázatokat hozott létre.⁵ Már a 2000-es évek elején megjelent az a felismerés, hogy a határon átnyúló, digitális pénzügyi szolgáltatások, valamint a fizikai jelenlét nélküli piaci belépők alapjaiban kérdőjelezik meg a hagyományos felügyeleti eszköztár hatékonyságát.⁶

A digitális bankolás szabályozásában tartós egyensúlyozási kényszer alakult ki az innováció ösztönzése, a prudenciális stabilitás és a fogyasztóvédelem között. E kényszer differenciált szabályozási megközelítésekhez vezetett: míg az elektronikus pénzhez kapcsolódó rendszerek betétgyűjtéshez hasonló kockázataik miatt szigorú engedélyezési és felügyeleti kontroll alá kerültek, addig a netbanki és mobilbanki megoldások esetében inkább kockázatalapú, prudenciális szemléletű felügyeleti eszközök érvényesültek.

A technológiai innovációk alulszabályozottsága és a felügyeleti hiányosságok⁷ rendszerszintű felhalmozódása a szakirodalom szerint meghatározó szerepet játszott a 2008-as globális pénzügyi válság kialakulásában. A bázeli tőkekövetelményi keretrendszer elkésett és problematikus reformja (Basel II),⁸ és a banki kockázatmérés egyes elemeinek kiszervezése (belső modellek, hitelminősítők szerepe) együttesen hozzájárult a pénzügyi kockázatok alulértékeléséhez. Ezzel párhuzamosan kiépült az árnyékbankrendszer,⁹ egy olyan intézményi kör, amely banki funkciókat látott el úgy, hogy nem tartozott a prudenciális és likviditási előírások, valamint felügyeleti el-

lenőrzés alá, és nem tartozott a betétbiztosítási rendszerébe sem. Az árnyékbankok működésének alulszabályozottsága lehetővé tette azt a nagyfokú tőkeáttételt, amely kockázatait a felügyeleti szervek nem, illetve túl későn észlelték.

A 2008-as globális válság kialakulása nem csupán piaci folyamatok, hanem egymást erősítő szabályozási és felügyeleti kudarcok következménye volt.^{10, 11}

A válság egyben fordulópontot jelentett a pénzügytechnológiai fejlődésben is. A bankok iránti bizalom megrendülése és a válság utáni szigorúbb szabályozás korlátozta a hagyományos szereplők mozgásterét, miközben az okostelefonok elterjedése, a big data és a felhőalapú technológiák térnyerése megnyitotta a piacot új belépők előtt.^{12, 13} Ezzel a világ a FinTech 3.0 időszakába lépett: kezdetben a pénzügyi szolgáltatások javítására összpontosító, bankközpontú digitalizációval (startupok, digitális bankok, pénzügyi vállalkozások innovációi), majd a mobilplatformok és digitális ökoszisztémák robbanásszerű fejlődésével, amely lehetővé tette, hogy nem pénzügyi vállalatok is pénzügyi szolgáltatásokat nyújtsanak. A technológiai, a telekommunikációs és az e-kereskedelmi nagyvállalatok (Alibaba Yu'E Bao, Tencent, Amazon, Google, Facebook, Apple, Samsung stb.) adatvagyonukra és platformlogikájukra építve adatalapú pénzügyi szolgáltatásokat kínáltak és a pénzügyi piacon fokozatosan meghatározó szereplőkké váltak; ez a TechFin jelenség, amely már nem a pénzügyi szolgáltatás felől közelít, hanem a technológiai infrastruktúra és adaterő révén válik pénzügyi szolgáltatóvá, digitálisplatform-központú struktúrákat létrehozva.

1.2. Pénzügyi innovációk

1.2.1. IKT (Információs és Kommunikációs Technológia)

Az információs és kommunikációs technológia (IKT) a digitális pénzügyi szektor alap-infrastruktúrája, valamennyi digitális pénzügyi szolgáltatás informatikai rendszereken, hálózati infrastruktúrán és kiberbiztonsági megoldásokon keresztül működik. A pénzügyi piacok digitalizációja következtében az egyes intézmények és rendszerek korábban nem tapasztalt mértékben kapcsolódtak össze, ami a technológiai kockázatok rendszerszintű megjelenéséhez vezetett.

Az IKT jogi szabályozási környezete mára már meglehetősen kiforrott, azonban folyamatos megújítást igényel. E kockázatok – különösen a kiberincidensek, az üzletmenet-folytonosság sérülése és a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom megingása – indokolták a digitális reziliencia szabályainak kialakítását. Uniós szinten ezt a kritikus infrastruktúrák védelmét célzó NIS2-rendelet,¹⁴ valamint a pénzügyi szektor digitális működési ellenálló képességét megerősítő DORA-rendelet¹⁵ testesíti meg, amelyek célja az egységes, magas szintű kiberbiztonsági és kockázatkezelési követelmények érvényesítése.

1.2.2. A digitális pénzügyi megoldások

Digitális pénzügyi megoldás (digital financial solutions – DFS) minden olyan pénzügyi eszköz és szolgáltatás, amely IKT-technológián keresztül működik. Idetartoznak többek között a netbank- és mobilbank-szolgáltatások, az elektronikus fizetések, az online számlázás, valamint az automatizált pénzügyi döntéstámogató rendszerek. Ezek a megoldások elsősorban a meglévő pénzügyi folyamatok di-

*A szerző ügyvéd, a Magyarországi Református Egyház zsinati jogtanácsosa.

gitalizált és hatékonyabb működését szolgálják anélkül, hogy önma-
gukban a pénzügyi szektor struktúráját radikálisan átalakítsák.¹⁶

A jogi szabályozási környezete igen széles, a digitálisrezilien-
cia-szabályokon túl a DFS jogi környezetét uniós szinten a belső pi-
aci pénzforgalmi szolgáltatásokról elfogadott PSD2 irányelv,¹⁷ a
kripto eszközök piacát szabályozó MicA rendelet,¹⁸ a pénzmosással
összefüggő AMLR rendelet¹⁹ és egyéb, kiber- és adatbiztonsági ren-
deletek (pl. GDPR)²⁰ képezik. A magyar szabályozás ehhez igazította
a prudenciális, fogyasztóvédelmi és adatvédelmi előírásokat.²¹

1.2.3. A FinTech-Techfin

A FinTech (financial technology)²² olyan technológiavezérelt innová-
ció a pénzügyi szolgáltatásokban, amely új üzleti modelleket, alkal-
mazásokat, folyamatokat vagy termékeket eredményez.²³ A techno-
lógia eszközként kapcsolódik a pénzügyi funkcióhoz és célja a szol-
galtatások fejlesztése és hatékonyabbá tétele (gyorsabb ügyfélki-
szolgálás, alacsonyabb tranzakciós költségek, nagyobb transzparen-
cia, jobb ügyfélmény). Tipikus szereplői a pénzügyi szolgáltatók
(bankok, biztosítók, pénzügyi vállalkozások), amelyek tevékenysége
– legalábbis fő szabályként – a pénzügyi felügyelet és prudenciális
követelmények hatókörében marad.

Ezzel szemben a TechFin eltérő logikát követ: a pénzügyi szolgá-
latási piacra nem a pénzügy, hanem a technológiai és adatvagyon
irányából lép be. A TechFin gyakran nem egyszerű „fejlesztés”, ha-
nem platform- és adatvezérelt, radikális innováció, amely képes új
piacot nyitására, a meglévők átalakítására, új fogyasztói szokások
kialakítására, illetve a hagyományos üzleti modellek kiszorítására
vagy mélyreható módosítására.²⁴ A TechFin jellemzően olyan tech-
vállalatokhoz kötődik, amelyek óriási felhasználói bázissal, kiterjedt
digitális ökoszisztémával és jelentős adatkészlettel rendelkeznek;
számukra a pénzügyi szolgáltatás többnyire kiegészítő funkció,
amely a platform működésébe integrálódik. Nem pénzügyi alaptevé-
kenységből származó adatmennyiségre támaszkodnak: a felhasználói
magatartási minták, tranzakciós előzmények, közösségi interak-
ciók és fogyasztási szokások elemzése olyan alternatív adatforrásokat
hoz létre, amelyek a hagyományos pénzügyi intézmények szá-
mára korlátozottan hozzáférhetők. Ez a helyzet egyszerre teremt pi-
aci előnyt és új kockázatokat, ami a felügyeleti kontroll és a rend-
szerszintű stabilitás szempontjából is kihívást jelent.

Szabályozási szempontból FinTech-megoldások jellemzően il-
leszkednek a meglévő pénzügyi jogi keretekhez, addig a TechFin
gyakran a pénzügyi szabályozás határterületein jelenik meg.

1.3. Következtetés

A fintech és a digitális pénzügyi megoldások egyaránt hozzájárul-
hatnak a pénzügyi szolgáltatások hatékonyságának és hozzáférhe-
tőségének növeléséhez. A gyors technológiai fejlődés ugyanakkor a
szabályozási rendszerek folyamatos alkalmazkodását teszi szükség-
gessé: a túlzott vagy késedelmes szabályozás egyaránt rendszer-
szintű kockázatokat hordozhat. A technológiaérzékeny, rugalmas,
ugyanakkor prudenciát és fogyasztóvédelmet garantáló szabályozá-
si megközelítés – kiegészítve a felügyeleti technológiák (regtech) al-
kalmazásával – a fenntartható digitális pénzügyi ökoszisztéma alap-
feltétele.²⁵

2. Egyházfinanszírozás a FinTech világában – Infokommunikációs eszközök az egyházfinanszírozásban – gyakorlati integrációs lehetőségek

Ma már természetes, hogy a legtöbb ember a mindennapjai során
digitálisan informálódik, kommunikál és pénzügyi tranzakciókat
bonyolít. Az egyházak – történelmi gyökereik és konzervatív szerke-
zetük miatt – azonban lassabban reagálnak a technológiai változá-
sokra. A Covid-járvány idején ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy
az egyházak sem kerülhetik el a nyitást az infokommunikációs meg-
oldások felé. Az élő közvetítések a szertartásokról, az online ese-

ménynaptárak, az e-hírlevelek mára már elterjedtek, de csak az első
lépést jelentették. A pénzügyi szektort érintő digitális forradalom-
nak köszönhetően az egyházak számára nyitva áll az út a korszerű,
átlátható és közösségbarát pénzügyi rendszerek alkalmazása felé.
Az infokommunikációs technológiák alkalmazása nemcsak az ado-
mányozás egyszerűsítését, hanem a transzparenca és a hívekkel
való kapcsolattartás javítását is szolgálhatja. A meglévő digitális
pénzügyi eszközök közül számtalan újdonság bevezethető az egy-
házfinanszírozás rendszerébe.

2.1. Digitális adományozás

Az adományozásoknál egyre nagyobb szerepet kapnak az online és
digitális megoldások. A mobilfizetési és QR-kódos tranzakciók (pl.
Apple Pay, Google Pay, SimplePay) lehetővé teszik az adományozást,
az adományok célhoz kötését, az automatikus nyugtázását és az
adományozói adatbázis építését. A POS-terminálok alapuló
„e-perselyek” különösen azok számára kínálnak megoldást, akik
készpénz nélkül is nyitottak az adakozásra. Magyarországon e szol-
galtatások a PSD2 irányelv hatálya alá tartoznak, ezért engedéllyel
rendelkező pénzforgalmi szolgáltató közreműködését igénylik.

A digitális adományozás speciális formája a kriptoalutában tör-
ténő támogatás. A kriptofilantropia a Bitcoin megjelenésével indult,
majd az Ethereum és az intelligens szerződéses elterjedésével, vala-
mint nonprofit fókuszú platformok (pl. BitGive Foundation, The Gi-
ving Block) létrejöttével vált tömegessé. A kriptoadományozás mára
a globális nonprofit finanszírozás jelentős elemévé nőtt: 2024-ben a
kriptoadományok értéke meghaladta az 1 milliárd USD-t, és a piaci
várakozások további növekedést jeleznek.²⁶

A kriptoadományozás különösen az Egyesült Államokban terjedt
el, ahol az adójogi előírások a kripto eszközöket vagyontárgyként ke-
zelik, így közvetlen adományozás esetén nem keletkezik tőkenyere-
ség-adó. Ennek hatására számos vallási és nonprofit szervezet (pl.
The Salvation Army, Catholic Charities, kiségyházak) fogad el krip-
toadományt, jellemzően platformközvetítéssel, melyről a támoga-
tók elektronikus adományozási igazolást kapnak, amelyben megál-
lapítják az adomány USD-egyenértékét.²⁷

A kriptoadományozás elterjedése ugyanakkor rámutat a szabá-
lyozási kihívásokra is: szükséges a határon átnyúló normák harmo-
nizálása, a digitális könyvvizetési protokollok kialakítása, valamint
az adatvédelem, számvitel és pénzmosás-megelőzés közötti egyen-
súly biztosítása. Az automatizált, MI-alapú adományozás új kérdé-
seket vet fel a jogképesség, a forrásellenőrzés és az AML/KYC terü-
letén. E kockázatok kontrollált tesztelésére megfelelő eszközt kínál-
hat az MNB fintech regulatory sandbox rendszere.

A crowdfunding olyan tőkebevonási és forrásteremtési módszer,
ahol egy projekt vagy ügy anyagi forrását nagyszámú ember kis ösz-
szegű hozzájárulásából gyűjtik össze, jellemzően egy online platfor-
mon keresztül. A közösségi finanszírozásnak több típusa létezik,²⁸
közülük az egyházak számára elsősorban az adomány- és jutalom-
alapú modellek relevánsak. A közösségi finanszírozás uniós jogi sza-
bályozásának alapját az Európai Unió 2020/1503 rendelete
(European Crowdfunding Service Providers Regulation – ECSPR)
képezi. Magyarországon a befektetési típusú crowdfunding az MNB
engedélyéhez kötött, míg az adomány- és jutalomalapú finanszíro-
zás kevésbé szabályozott, de rájuk is vonatkoznak fogyasztóvédelmi
és pénzmosás-megelőzési szabályok bizonyos esetekben.

Az egyházak esetében a közösségi finanszírozás jelenleg is műkö-
dő modell. Célzott kampányok indításával (pl. templom- vagy paró-
kiafelújítás, táboroztatás, missziós utak, kirándulások, célzott se-
gélyprojekt) az adományozásba azonban nemcsak az érintett cso-
port, hanem az online közösség is bevonható, ezzel nem csak a hívek
mozgósíthatók egy adott cél elérésére, hanem a világ bármely pont-
ján gyakorlatilag bárki. Előnye, hogy átlátható, hiszen az online plat-
formokon mind a beérkezett támogatások, mind a ráfordítások, vég-
eredményben a cél elérése nyomon követhető, ráadásul rugalmas,
hiszen különböző adományozási formák alkalmazhatók. Ennek a fi-
nanszírozási módszernek az előnye, hogy nemcsak anyagi forrást

hoz, hanem társadalmi figyelmet is generál, növelve a közösségi felelősségvállalás mértékét.

Magyarországon az adományalapú crowdfunding, ahol nem keletkezik ellenszolgáltatási kötelezettség már jellemző. Ráadásul az ilyen adományt az egyház adókedvezményre jogosító igazolással tud elismerni. Mivel a befolyó összeg az egyházi könyvelésben célhoz kötött támogatásként jelenik meg, a felhasználása és a cél megvalósulása nyomon követhető. A biztonságos fizetést pedig a pénzmossás megelőzési és adatvédelmi szabályok biztosítják.

2.2. Átlátható adománykezelés

Blockchain

A blockchain technológia az adománykezelésben rendkívül átlátható és megbízható rendszert, nyilvántartási rendszert biztosít, mivel a tranzakciók időbélyegzett, megváltoztathatatlan blokkokban, decentralizált főkönyvben kerülnek rögzítésre.

Ez a technológia az adománykezelésben is lehetővé teszi olyan digitális nyilvántartások létrehozását, amelyek sértetlensége igazolható, hitelesek és bizonyító erővel bírnak, továbbá biztosítják az adományok útjának nyomon követhetőségét a beérkezéstől a felhasználásig. A megváltoztathatatlan és az átláthatóság csökkenti a visszaélések kockázatát, erősíti az elszámoltathatóságot és az adományozói bizalmat. A humanitárius és egyéb jószolgálati, különösen az egyházi adományozás világában a kulcskérdés a megbízhatóság, az adományok szabályos és cél szerinti felhasználásának átláthatósága és ellenőrizhetősége.

A nonprofit szektor időben felismerte ennek a jelentőségét és megjelentek a blockchainalapú adományozási megoldások: ilyen például a BitGive Foundation GiveTrack platformja,²⁹ a svájci Charity Stars által fejlesztett Aidcon alkalmazás,³⁰ valamint egyes vallási szervezetek humanitárius projektjei.³¹ A jogi szabályozás ugyanakkor csak részben követte a technológiai fejlődést és számtalan jogi dilemma merül fel: különösen vitatott a blockchain megváltoztathatatlanágának összeegyeztetése a GDPR adatvédelmi követelményeivel, mindenekelőtt a törléshez való joggal. További korlátot jelent, hogy az alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek korlátozottan állnak rendelkezésre, az ezzel összefüggő fejlesztés költségigénye magas. Mindez pedig egyértelmű akadályt képez a széles körű alkalmazásának.

Automatizált könyvelés és jelentések

A digitális pénzügyi rendszerek fejlődése a számviteli adminisztráció és a pénzügyi beszámolás folyamatát is radikálisan átalakítja. A digitális pénzügyi rendszerek fontos hozadéka az adminisztráció egyszerűsítése. Automatizált könyvelő- és nyilvántartó rendszerek segítségével csökken a manuális munka, amely egyben minimalizálja az emberi hibákból fakadó számviteli kockázatot, könnyebbé válik a pénzügyi átláthatóság biztosítása, blockchainalapú rendszerekkel kombinálva a pénzmozgások akár valós időben követhetőkké válnak. A könyvelési, számviteli és egyéb jelentések gyorsabban és pontosabban elkészíthetők, az éves beszámoló készítése, az adóbevallások és pénzügyi jelentések elkészítése automatizálható, a digitális jelentésformátumok alkalmazásával integrálhatók a hazai elektronikus bevallási rendszerekkel, ami az egyházi szervezetek sajátos számviteli és adózási kötelezettségei miatt kiemelt jelentőségű.

Az alkalmazás ugyanakkor adatvédelmi és információbiztonsági kihívásokat is felvet. A vallási meggyőződésre utaló, különleges személyes adatok védelme, az automatizált adatfeldolgozás célhoz kötöttsége és biztonsága, a külső technológiai szolgáltatóktól való függőség kezelése, a kiberbiztonság, valamint az elektronikus könyvelési adatok hitelességének, digitális aláírásának és archiválásának biztosítása olyan kérdések, amelyek rendezése elengedhetetlen az automatizált számviteli és pénzügyi jelentési folyamatok bevezetésekor.

MI-alapú adományozói analitika

Az MI-alapú analitikai rendszerek nagy mennyiségű adományozói adat elemzésével képesek feltárni az adakozási szokásokat, előre je-

lezni bevételi trendeket és személyre szabott kommunikációt támogatni, ezáltal növelve a forrásszerzés hatékonyságát.

Ezek a rendszerek szintén adatvédelmi és etikai dilemmákat vetnek fel, mivel az érintett adatok a vallási meggyőződésre utaló, különleges személyes adatok körébe tartoznak. Az adatkezelés jogalapját az érintett kifejezett hozzájárulása, vagy – bizonyos esetekben – a szervezet jogos érdeke képezheti és biztosítani kell az érintettek tájékoztatását az automatizált döntéshozatalról, valamint az algoritmikus diszkrimináció elkerülését. Az MI-alapú analitikák előnyei – kiszámíthatóbb költségvetés, célzottabb kommunikáció – csak biztonságos működés, adatvédelmi incidensek és torzítások megelőzése mellett érvényesülhetnek.

Integrált egyházmenedzsment rendszer (CMS/CRM)

A CMS (Church Management System) kifejezetten vallási szervezetek működésének támogatására, az egyházi adminisztráció digitalizációjának elősegítésére kifejlesztett rendszer, melynek célja az adminisztratív, pénzügyi és kommunikációs folyamatok egységes és adatvezérelt módon való támogatása. Alkalmass az egyháztagok adatainak kezelésére, az adományozások nyilvántartására, az egyházi események adminisztrációjára és menedzselésére és a közösségi kommunikációra.³² A CRM (Customer/Constituent Relationship Management) eredetileg az üzleti környezetből adaptált funkciói³³ az egyházi környezetben a hívek, adományozók, önkéntesek kapcsolatainak és az adományozói viselkedés mintáztatának elemzésére alkalmazhatók és a kommunikáció automatizálását teszik lehetővé. Ezek a megoldások stratégiai eszközök az átlátható adománykezelésben és a szervezetek működési hatékonyságának növelésében.³⁴

Alkalmazásuk során kiemelt figyelemmel kell lenni az adatvédelmi és információbiztonsági megfelelésre, biztosítani kell a GDPR szerinti technikai és szervezési intézkedéseket, a felhőalapú szolgáltatásoknál pedig az EU-n kívüli adattovábbítás jogszerűségét.

3. Fintech és digitális pénzügyi megoldások átfogó szabályozási környezete és szabályozási kihívásai

3.1. Általános, átfogó uniós szabályozási környezet

A pénzügyi technológiai innovációk az Európai Unióban átfogó szabályrendszert eredményeztek, melynek legfontosabb pillérei a fizetési szolgáltatásokhoz, a digitális rezilienciához, a kriptoeszközök-höz, a pénzmossás megelőzéséhez és az adatvédelemhez kapcsolódó szabályok.

3.1.1. Fizetési szolgáltatások

A PSD2 irányelv³⁵ az egységes belső piacot szabályozza a fizetési szolgáltatásokat, elősegítve a versenyt, az innovációt és a fogyasztóvédelmet az open banking és az erős ügyfél-hitelesítés bevezetésével. A Bizottság 2023-ban javaslatot tett a szabályozás megújítására: az így kidolgozott PSD3 irányelv és a Fizetési Szolgáltatásokról szóló rendelet (PSR) célja a csalás elleni védelem erősítése, a határon átnyúló felügyelet javítása és a nyílt bankolás továbbfejlesztése; e jogszabályok elfogadása jelenleg folyamatban van.³⁶

3.1.2. Digitális működési ellenálló képesség (DORA)

A 2025. január 17-től alkalmazandó DORA-rendelet horizontálisan, a teljes pénzügyi szektorra kiterjedően szabályozza az IKT-kockázatkezelést, az incidensjelentést, a rezilienciatesztelést és a harmadik fél IKT-szolgáltatók – különösen a felhőszolgáltatók – felügyeletét.³⁷

3.1.3. Kriptoeszközök: MiCA és a „Travel Rule”

A MiCA-rendelet 2024 végére egységes uniós keretet teremtett a kriptoeszköz-kibocsátók és -szolgáltatók engedélyezésére, működésére és ügyfélvédelmi szabályaira.³⁸ Ezt egészíti ki a „Funds Transfer

Regulation” (kiterjesztett „Travel Rule”), amely előírja, hogy a pénzeszköz-átutalások kísérő adatai (küldő/címzett) végigkísérik a tranzakciót.³⁹ A DLT Pilot pedig egy kísérleti rezsim a DLT (distributed ledger technology) alapú piacinfrastuktúrák (kereskedés, elszámolás) tesztelésére, MiFID II/MiFIR környezetben.⁴⁰

3.1.4. Pénzmosás/terrorizmusfinanszírozás elleni csomag (új AML-keretrendszer)

A pénzügyi digitalizáció és a fintech megoldások a pénzmosás és ügyfélazonosítás szabályozásának finomhangolását igényelték. A már meglévő szabályokhoz képest a 2024-ben elfogadott pénzmosási rendeletcsomag három pillére közül az első az AMLR rendelet, amely egységes követelményeket állapít meg a kötelezett szolgáltatókra (KYC, kockázatalapú megközelítés, tényleges tulajdonosi nyilvántartás stb.)⁴¹ A második pillér az AMLA rendelet, amely létrehozta az EU Pénzmosás-ellenes Hatóságot. Ez a hatóság 2025-től a magas kockázatú intézményeket közvetlenül is felügyeli.⁴² Végül a 2024/1640 irányelv képezi a harmadik pillért, amely a tagállami végrehajtási mechanizmusokat (pl. FIU-k, felügyeleti együttműködés) harmonizálja.⁴³

3.1.5. Adatvédelem és elektronikus azonosítás

A pénzügyi digitalizáció adatvédelmi kockázatait alapvetően a GDPR⁴⁴ kezeli, míg szektorspecifikus kiegészítést az eIDAS-rendelet biztosít az elektronikus azonosítás és bizalmi szolgáltatások területén. Az eIDAS egységes keretet ad az elektronikus aláírások, időbélyegek és hitelesítési szolgáltatások joghatásaihoz, és támogatja a távoli, többlépcsős ügyfél-hitelesítést (SCA/strong customer authentication), lehetővé téve a határon átnyúló digitális ügyintézését.⁴⁴

3.2. Átfogó szabályozási környezet a magyar jogban

Az uniós jogi környezethez igazított magyar jogi szabályozás célterületei gyakorlatilag egyezők, kiterjednek a fizetési szolgáltatásokra és az ahhoz kapcsolódó intézmény keretre, a pénzmosási szabályozásra a kriptopiáca. A jogi szabályozókat felügyeleti innovációk egészítik ki, mint az MNB Innovation Hub és a Regulatory Sandbox.

3.2.1. Fizetési szolgáltatások és intézményi keret

A fizetési szolgáltatások hazai szabályozásának alapját a PSD2 irányelvet átültető, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Fsztv.) adja, amely rögzíti a fizetési szolgáltatások fogalmi kereteit, az ügyféltájékoztatói és jogorvoslati szabályokat, valamint a szolgáltatói kötelezettségeket. Az intézményi és prudenciális kereteket a 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) határozza meg, amely az engedélyezési eljárásokat, a prudenciális előírásokat és a felügyeleti jogosítványokat szabályozza. A részletszabályokat miniszteri és MNB-rendeletek egészítik ki, amelyek a piaci és technológiai változásokhoz igazodva rendszeresen frissülnek.

3.2.2. Pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzése

A pénzmosás elleni fellépés központi jogszabálya a 2017. évi LIII. törvény (Pmt.), amely meghatározza a kötelezett szolgáltatók körét, az ügyfél-átvilágítás és bejelentési kötelezettségek rendjét, valamint a jogsértések szankcióit. A pénzmosási szabályozást végrehajtási rendeletek, valamint az EU/ENSZ pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtása tárgyában elfogadott 2017. évi LII. törvény egészíti ki.

3.2.3. Kriptoeszköz-szolgáltatók (MiCA hazai érvényesülése)

A MiCA-rendelet közvetlenül alkalmazandó Magyarországon; annak gyakorlati érvényesülését az MNB kriptoeszköz-szolgáltatók engedélyezésére (CASP-licenc) vonatkozó útmutatói támogatják.

3.2.4. Felügyeleti innovációs eszközök: MNB Innovation Hub & Regulatory Sandbox

Az MNB Innovation Hub és a Regulatory Sandbox olyan felügyelt tesztkörnyezetet biztosítanak, ahol technológiai innovációk valós ügyfelekkel, időben és terjedelemben korlátozottan, enyhített adminisztráció mellett, de felügyeleti kísérettel próbálhatók ki. E megoldások célja a gyakorlati alkalmazás kockázatainak és anomáliáinak azonosítása és kezelése védett környezetben.

4. Az egyes technológiai területek jelenlegi szabályozási környezete; hiányosságok, kockázatok

4.1. Digitális és kriptovalutás adományozás

A digitális adományozás a magyar jogban nem önálló jogi kategória, hanem a pénzbeli adomány egyik technológiai formájaként jelenik meg. Az egyházak adománygyűjtésére ezért jelenleg a Polgári Törvénykönyv, az egyházak jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény, valamint a számviteli és adó jogszabályok általános rendelkezései irányadók. Az egyházi jogi személyek adományelfogadási jogosultsága biztosított, az adományok elszámolását és a pénzmozgások bizonylatolását pedig a számviteli törvény szabályozza. A digitális adományozásra vonatkozó speciális normák hiánya ugyanakkor jelentős jogalkalmazási bizonytalanságot eredményez. A hiányosságok elsősorban a számviteli bizonylatolás, az átláthatóság és az adatvédelem területén jelentkeznek. Nem egyértelmű, hogy a digitális adománygyűjtő platformok által kibocsátott elektronikus visszaigazolások – szemben a banki fizetési igazolásokkal – önállóan elfogadhatók-e számviteli bizonylatként. Szintén rendezetlen az online adománygyűjtő rendszerek átláthatósági követelményrendszere: nincs egységes előírás arra, hogy a gyűjtés célját, időtartamát és a források felhasználásának módját kötelezően fel kelljen tüntetni. Az adatkezelés területén további kockázat, hogy a GDPR-megfelelés gyakorlata, színvonala szolgáltatónként eltérő, amelyben kiemelt kockázat, hogy egyházi környezetben az adományozással összefüggő adatok a vallási meggyőződésre utaló adatok, amelyek különleges személyes adatnak minősülnek.

Magyarországon a 2022-ben végrehajtott személyi jövedelemadó törvény módosítása teremtette meg a kriptoeszköz jogi fogalmát és az adóköteles kriptougyletek szabályait⁴⁵ Eszerint adófizetési kötelezettség kizárólag ellenérték fejében történő átruházás esetén keletkezik, míg az ellenérték nélküli kriptoadományozás – így különösen egyházi jogi személy javára – nem jár személyi jövedelemadó-kötelezettséggel. A kriptojogi szabályozás a társasági adó törvényt nem érintette. A társasági adó szabályozása e körben változatlan maradt: a Tao. törvény nem definiálja a kriptoeszközt, a kriptoadomány térítés nélküli átadott eszközként értelmezhető, amely közhasznú szervezet javára adóalap-csökkentő lehet. A gyakorlatban problémát okozott a kriptoeszközök könyv szerinti értékének meghatározása, amelyet a 2024. évi VII. törvény és a MiCA-rendelet végrehajtása részben rendezett azáltal, hogy az átváltást engedélyezett kriptoeszköz-átváltási szolgáltatóhoz kötötte, objektíválva az árfolyam-megállapítást. A 2024-es reform keretében hatályba lépett, a kriptoeszközök piacáról szóló 2024. évi VII. törvény (kriptotörvény) a kriptoeszköz-szolgáltatás engedélyezési és prudenciális keretrendszerét hozta létre. A törvény azonban nem terjed ki a nonprofit szervezetek, különösen az egyház részére nyújtott, közvetlen kriptoadományozásra, melyre továbbra is a Polgári Törvénykönyv ajándékozásra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Az egyház által kapott kriptoeszköz pénzre vagy más kriptoeszközre történő átváltása azonban csak validáló szolgáltató közreműködésével lehetséges.

A pénzmosás-megelőzési szabályozás 2025-től a kriptoeszköz-szolgáltatókat AML-alannyá tette és bevezette a kriptóátutalásokhoz kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségeket (Travel Rule), amelyek azonban kizárólag szolgáltatóval végrehajtott

tranzakciókra alkalmazandók. Ennek következtében a közvetlen kriptoadományozás továbbra sem tartozik teljeskörűen a Pmt. hatálya alá.

A kriptoeszköz-átváltást validáló szolgáltatókra vonatkozó végrehajtási rendelet⁴⁶ célja az átváltási ügyletek átlátható, felügyelt és pénzmosási szempontból biztonságos lebonyolítása. A rendelet alapján a szolgáltatók kizárólag az SZTFH engedélyével, szigorú prudenciális és információbiztonsági feltételek mellett működhetnek. A szabályozás új felügyeleti réteget vezet be, miközben nem érinti a magánszemélyek saját célú ügyleteit és a decentralizált protokollokon alapuló tranzakciókat.

4.2. Közösségi finanszírozás (crowdfunding)

Az adományalapú crowdfunding (például egy templomfelújításra vagy szociális programra indított online gyűjtés) Magyarországon széles körben jellemző adományozási forma, azonban külön specifikus szabályozása nincs. Az uniós crowdfundingrendelet⁴⁷ szabályozza a befektetési vagy hitelezési típusú crowdfundingot, de ez nem terjed ki az adományalapú, tehát ellenérték nélküli juttatásra. Az adományalapú crowdfunding nem pénzügyi szolgáltatás, nem tartozik felügyeletiengedély-kötelezettség alá, és csupán a Polgári Törvénykönyv, a fogyasztó- és adatvédelmi szabályok, valamint a civiltörvény,⁴⁸ egyháztörvény⁵¹ és az egyházfinanszírozási törvény⁵² általános rendelkezései alkalmazandók rá. Jelenleg nincs egységes minimumszabály arra, hogy a crowdfundingkampányok esetében milyen adatokat kell nyilvánosságra hozni, illetve milyen formában és határidővel kell beszámolni a források felhasználásáról. További bizonytalanságot okoz a külföldről érkező támogatások devizajogi, adózási és esetleges pénzmosás-megelőzési megítélése, különösen akkor, ha az online platformok nem Magyarországon működnek. Emellett az adatkezelési gyakorlat platformonként eltérő, ami fokozott kockázatot jelent a vallási célú gyűjtések során kezelt, esetenként különleges személyes adatok védelme szempontjából.

4.3. Blockchain és automatizált könyvelés

A blockchainalapú adománykövetés és az automatizált könyvelési-beszámoló rendszerek közös célja a pénzügyi transzparencia növelése, az elszámoltathatóság erősítése és az adminisztratív terhek csökkentése. A magyar jogrendszer azonban egyik technológia esetében sem tartalmaz célzott, kifejezetten ezekre szabott szabályozást: alkalmazásukra jelenleg a számviteli törvény,⁵³ az Infotv,⁵⁴ valamint az uniós adatvédelmi és pénzügyi normák általános rendelkezései irányadók.

A blockchain esetében alapvető probléma, hogy nem tisztázott, a tranzakciók megváltoztathatatlan rögzítésére szolgáló blockchainalapú napló elismerhető-e számviteli bizonylatként. További problémát jelent az adattörléshez való jog (GDPR 17. cikk) érvényesíthetősége, valamint az, hogy hiányoznak az egyházi és nonprofit szervezetek sajátos működéséhez igazodó technikai és adatkezelési standardok. Nincs egységes iránymutatás a személyes – adott esetben különleges – adatok blockchain-környezetben történő jogszerű kezelésére sem.

Az automatizált könyvelési és jelentéskészítő rendszerek esetében a szabályozási hiányosságok elsősorban az egységes elektronikus formátum, a szoftverek kötelező auditálása és az adatvédelmi megfelelés területén jelentkeznek. Az egyházi szervezetek eltérő technikai megoldásokat alkalmaznak, amelyek nem mindig kompatibilisek a hatósági e-bevallási rendszerekkel, ami jogbizonytalanságot és működési kockázatokat eredményez.

4.4. MI-alapú adományozási analitika és integrált egyházmenedzsment rendszerek

Az MI-alapú adományozási analitika az adományozói szokások elemzésével, bevételi trendek előrejelzésével és célzott kommunikációval, az integrált egyházmenedzsment rendszerek (CMS) az

adománykezelés, tagsági nyilvántartás és eseményszervezés egységes adminisztrációjával elő tudja segíteni a hatékonyabb egyházi gazdálkodást. Mindkét technológia alkalmazását azonban jelentősen korlátozza, hogy működésük során vallási meggyőződésre utaló adatok kezelése is felmerülhet, amelyek a GDPR szerint különleges személyes adatnak minősülnek.

5. Következtetések

Mindezek alapján indokolt a digitális adományozás célzott szabályozása. Javasolt lenne a számviteli törvény kiegészítése oly módon, hogy a digitális adományozási platform által generált elektronikus bizonylat a digitális adományozási platformok által generált elektronikus bizonylatok – meghatározott hitelességi, tartalmi és megőrzési követelmények teljesülése esetén – számviteli bizonylatnak minősüljenek. E követelmények körében különösen indokolt az adományozó azonosíthatóságának, az adomány összegének, időpontjának és céljának egyértelmű rögzítése. Ezzel összhangban szükséges lenne bevezetni az online adománygyűjtésre vonatkozó egységes átláthatósági minimumszabályokat (pl. az adománygyűjtési cél, az időtartam, valamint a forrásfelhasználás tervezett módjának nyilvános feltüntetését az adománygyűjtő felületeken). Az adatvédelem területén indokolt lenne speciális minimumkövetelmények meghatározása, tekintettel arra, hogy az egyházi adományozás során kezelt adatok gyakran a vallási meggyőződésre utaló, különleges személyes adatok körébe tartoznak. Célszerű lenne, ha a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság külön ajánlást adna ki az online adományozás során alkalmazandó adatkezelési gyakorlatról, különös figyelemmel az egyházi adományozás sajátosságaira.

A közösségi finanszírozás (crowdfunding) esetében szintén indokolt specifikus átláthatósági minimumkövetelmények bevezetése. Ezek körében indokolt lenne kötelezővé tenni a kampány céljának, futamidejének, gyűjtési eredményének, valamint a forrásfelhasználásról szóló beszámoló nyilvános közzétételét. Indokolt lenne továbbá az adózási kedvezmények egységesítése oly módon, hogy az adományalapú crowdfundingon keresztül nyújtott támogatás adózási szempontból a pénzben adott közvetlen adományozással azonos megítélés alá kerülne. Az adatvédelmi megfelelés elősegítésére itt is indokolt lenne adatvédelmi soft law – különösen hatósági ajánlás – kiadása a crowdfundingplatformok adatkezelési és adatbiztonsági kötelezettségeiről, külön kitérve a vallási célú gyűjtésekre.

A blockchain-alapú megoldások és az automatizált pénzügyi adminisztráció területén többirányú, egymással összehangolt szabályozási beavatkozás indokolt. Egyrészt célszerű lenne a számviteli törvény módosítása oly módon, hogy a blockchainalapú tranzakciós napló a digitális adományozási platform által generált elektronikus bizonylathoz hasonlóan – meghatározott alaki, tartalmi, hitelességi és megőrzési feltételek mellett – számviteli bizonylatként elfogadható legyen. Másrészt szükséges adatvédelmi módszertan kidolgozása, amelyhez a NAIH iránymutatása járulhatna hozzá, különös tekintettel az adattakarékosságra, a pszeudonimizálásra⁵⁵ és az érintetti jogok gyakorlására. Emellett indokolt lenne nemzeti technikai standard vagy ajánlás kialakítása a vallási és nonprofit szervezetek számára a blockchainmegoldások információbiztonsági, auditálási minimumkövetelményeiről.

Az automatizált könyvelés területén javasolt egységes, standardizált digitális formátum bevezetése az egyházi és nonprofit pénzügyi beszámolókra, valamint egy ajánlott digitális audit- és tanúsítási rendszer létrehozása az automatizált könyvelési szoftverek megfelelőségének ellenőrzésére. Mindezt célszerű lenne állami vagy uniós pályázati forrásokkal támogatni, amelyek kifejezetten a felhőalapú, automatizált könyvelési rendszerek és elektronikus jelentéstételi megoldások bevezetését segítik elő az egyházi és nonprofit szektorban.

Az MI-alapú analitika esetében különösen problémás a profilalkotás jogszerűsége, az algoritmikus döntéshozatal átláthatatlansága, valamint az algoritmikus torzítás kockázata. Szabályozási minimumként indokolt lenne az MI-rendszerek adatkezelési és diszkri-

minációmertességi megfelelésére vonatkozó auditálási kötelezettség előírása, valamint egy – akár felekezeti autonómián belül kialakított – etikai kódex megalkotása az MI egyházi alkalmazására.

Az integrált egyházmenedzsment és CRM-plafomok esetében – mivel azok nagy mennyiségű, érzékeny adatot kezelnek – a legjelentősebb szabályozási hiányosság az egységes adatbiztonsági minimumkövetelmények hiánya. Indokolt ezért kötelező adatbiztonsági követelményrendszer meghatározása (különösen titkosítás, kétfaktoros azonosítás, rendszeres adatmentés), az EU-n kívüli adattovábbítások jogi biztosítékainak egyértelmű rögzítése (pl. SCC-k alkalmazása), valamint megfontolandó egy, NAIH által vezetett nyilvánosság vagy regisztrációs rendszer létrehozása a jelentős adatkezelést végző egyházi CMS-plafomokra.

Összességében mind a digitális pénzügyi megoldások, mind a fintech és MI-alapú rendszerek esetében olyan célzott, arányos és technologiaérzékeny szabályozási és etikai keretek kialakítása indokolt, amelyek lehetővé teszik az innováció előnyeinek kihasználását, miközben biztosítják a pénzügyi átláthatóságot, a hívek bizalmának megőrzését és a különleges személyes adatok magas szintű védelmét.

Összességében mind a digitális pénzügyi megoldások, mind a fintech és MI-alapú rendszerek esetében olyan célzott, arányos és technologiaérzékeny szabályozási és etikai keretek kialakítása indokolt, amelyek lehetővé teszik az innováció előnyeinek kihasználását, miközben biztosítják a pénzügyi átláthatóságot, a hívek bizalmának megőrzését és a különleges személyes adatok magas szintű védelmét.

Jegyzetek

- Manuel CASTELLS: *The rise of the network society*. John Wiley and Sons Ltd, 2009, p. 28–41; VAN DIJK, Jan: *The Network Society*, SAGE Publications 2012. <https://archive.org/details/networksociety000dijk/page/n7/mode/2up.p.1-22>, p. 49–69., R. BENIGER, James: *The Control Revolution Technological and Economic Origins of the Information Society*, Harvard University Press, 1986, p. 31–426., WINSTON, Brian: *Media technology and society: a history from the telegraph to the Internet*, Routledge, 1998, p. 19–321., W. ARNER, Douglas – BARBERIS, Janos Nathan – P. BUCKLEY, Ross: *The Evolution of FinTech: A New Post-Crisis Paradigm?* University of Hong Kong, Faculty of Law Research Paper No. 2015/047, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2676553 p. 4–40. [2025.08.14.]
- Jill HILLS: *The Struggle for Control of Global Communication: the formative century*. Urbana, USA University of Illinois Press (2002) <https://westminsterresearch.westminster.ac.uk/item/93x1x/the-struggle-for-control-of-global-communication-the-formative-century> [2026.01.09.]
- Manuel CASTELLS, i. m. p. 28–41; Brian WINSTON, i. m. p. 113–128.
- Jan VAN DIJK, i. m. p. 49–98.
- David CARSE: *The Regulatory Framework of E-Banking*, Hong Kong Monetary Authority, 1999. Keynote Speech by Mr David Carse, Deputy Chief Executive of the Hong Kong Monetary Authority, at the „Symposium on Applied R&D: Enhancing Global Competitiveness in the Next Millennium” on 8 October 1999. (<https://www.bis.org/review/r991012c.pdf>) [2025.08.13.]
- David CARSE, i. m. p. 1.
- Ún. „e-pénz”-szabályozás Hongkong mellett csak az Európai Unióban (2000/46/EK irányelv), Japánban (Prepaid Card Law, 1989) és Szingapúrban [Payment Systems (Oversight) Act, 2006] alakult ki, míg más jogrendszerek, mint az USA és Ausztrália jellemzően csak felügyeleti iránymutatókkal és fogyasztóvédelmi szabályokkal reagáltak.
- A hitelminősítők szabályozatlansága és súlyos érdekellentétei ahhoz vezettek, hogy nagy volumenben kerültek forgalomba formailag kiváló minősítést kapott, de ténylegesen jelentős kockázatot hordozó strukturált termékek, ami még inkább ellehetlenítette a kockázatok helyes feltérképezését. Ehhez járult a subprime hitelezés laza fogyasztóvédelmi és hitelezési felügyelete, amely lehetővé tette a dokumentáció nélküli, rossz minőségű jelzáloghitelek széles körű kibocsátását.
- POZSAR, Zoltan – ADRIAN, Tobias – ASHCRAFT, Adam – BOESKY, Hayley: *Shadow Banking*, Federal Reserve Bank of New York Staff Reports, *Staff Report No. 458*, July 2010, Revised February 2012, https://www.newyorkfed.org/medialibrary/media/research/staff_reports/sr458.pdf [2025.08.13.]
- KRUGMAN, Paul: *The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008*. https://www.academia.edu/8782383/Krugman_Paul_The_Return_of_Depression_Economy [2025.08.13.]
- The Financial Crisis Inquiry report, Final Report Of The National Commission On The Causes Of The Financial And Economic Crisis In The United States, Submitted By The Financial Crisis Inquiry Commission Pursuant To Public Law 111–21 January 2011 – Official Government Edition, https://fcic-static.law.stanford.edu/cdn_media/fcic-reports/fcic_final_report_full.pdf [2025.08.13.]
- Lásd a válság utáni szabályozási áttekintést: W. ARNER, Douglas – BARBERIS, Janos Nathan – P. BUCKLEY, Ross, i. m. p. 15–20.
- CUTHELL, Katrina: *Many Consumers Trust Technology Companies More than Banks* <https://www.bain.com/insights/many-consumers-trust-technology-companies-more-than-banks-snap-chart/> [2026.01.09.]
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2555 irányelve (2022. december 14.) a hálózati és információs rendszerek biztonságáról (NIS2), HL L 333., 2022.12.27., 80–152. o.
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2022. december 14-i (EU) 2022/2554 RENDELETE a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról; <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2202554.eup> [2025.08.14.]
- GOMBER, Peter – KOCH, Jascha – ALEXANDER, Siering, Michael: *Digital Finance and FinTech: current research and future research directions*, Journal of Business Economics, 2017/87, p. 537–580. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2928833 [2025.08.14.]
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg) Irányelv - 2015/2366 - HU - EUR-Lex [2025.08.14.]
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1114 rendelete (2023. május 31.) a kriptoeszközök piacairól, valamint az (EU) 1093/2010 és az (EU) 1095/2010 rendelet, továbbá a 2013/36/EU és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32023R1114> [2025.08.14.]
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1624 rendelete (2024. május 31.) a pénzügyi rendszernek a pénzmosság vagy a terrorizmusfinanszírozás céljára történő felhasználása megelőzéséről. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32024R1624> [2025.08.14.]
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32016R0679> [2025.08.14.]
2013. évi CCXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, 2017. évi LIII. törvény a fizetési szolgáltatás nyújtásáról, 2017. évi LIII. törvény a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300237.tv> [2025.08.14.]
- World Bank. (2019). *Fintech and the Future of Finance*. Washington, DC: World Bank. [Investopedia+4papers.ssrn.com+4bis.org+4](https://papers.ssrn.com+4bis.org+4). [2025.08.14.]
- W. ARNER, Douglas – BARBERIS, Janos Nathan – P. BUCKLEY, Ross: i. m. p. 3–4.
- GOMBER, Peter – KOCH, Jascha – ALEXANDER, Siering, Michael: i. m. p. 537–580.
- W. ARNER, Douglas – BARBERIS, Janos Nathan – P. BUCKLEY, Ross: i. m. p. 30–43.
- Annual Report On Crypto Philanthropy, Th Giving Block, 2025 <https://thegivingblock.com/annual-report/> [2025.08.14.]
- <https://www.salvationarmyusa.org/ways-to-give/donate-cryptocurrency/> [2025.08.14.]
- Az adomány alapú közösségi finanszírozás (donation-based crowdfunding) tiszta adomány, a támogatók nem kapnak ellenszolgáltatást. Ezek a nonprofit szektorra jellemző jótékonyági célú adománygyűjtések. A jutalom alapú (reward-based) közösségi finanszírozás lényege, hogy a támogatók valamilyen ellenszolgáltatást, leginkább jutalmat kapnak (ajándékot, termékmintát stb.), míg a kölcsön alapú finanszírozás (lendig-based crowdfunding) valójában kölcsön, amit az adományozónak vissza kell fizetni. Végül speciális, a profitszektorra jellemző típus az equity-based crowdfunding, amely tőkebevonási céllal működik és ahol a támogatók üzleti részesedést kapnak.
- GiveTrack™ – The future of philanthropy built upon Bitcoin and Blockchain - <https://www.givetrack.org> [2025.08.14.]
- Live a dream, make a change - CharityStars <https://www.charitystars.com/> [2025.08.14.]
- https://muslimcharity.org.uk/appeals/winter?utm_source=MuslimCharityOrgURL&utm_medium=MuslimCharityOrgURL&utm_campaign=MuslimCharityOrgURL [2025.08.14.], <https://islamicdonate.com/> [2025.08.14.]
- HUTCHINGS, Tim: *Creating Church Online: Ritual, Community and New Media*. https://www.researchgate.net/publication/31777483_Creating_Church_Online_Ritual_Community_and_New_Media [2026.01.09.]
- PAYNE, Adrian – Frow, Pennie: *A Strategic Framework for Customer Relationship Management*, Journal of Marketing, SAGE Publications, 2005, p. 167–176.
- MANDAGI, Roy – MANOPO, Raymond – SUMANTI, Elvis Ronald: *Accounting Information Systems in Religious Institutions: A Systematic Literature Review* (https://www.researchgate.net/publication/382812532_Accounting_Information_Systems_in_Religious_Institutions_A_Systematic_Literature_Review p. 5-11 [2026.01.09.]
- Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj/eng?utm_source/ [2025.08.15.]
- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on payment services in the internal market and amending Regulation (EU) No 1093/2010 Forrás: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52023PC0367&utm_source/ [2025.08.15.]
- Regulation (EU) 2022/2554 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on digital operational resilience for the financial sector and amending Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 648/2012, (EU) No 600/2014, (EU) No 909/2014 and (EU) 2016/1011 (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj/eng?utm_s/ [2025.08.15.]

38 Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937 (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng?utm_ [2025.08.14.].

39 Regulation (EU) 2023/1113 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on information accompanying transfers of funds and certain crypto-assets and amending Directive (EU) 2015/849 (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1113/oj/eng?utm_ [2025.08.14.].

40 Regulation (EU) 2022/858 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on a pilot regime for market infrastructures based on distributed ledger technology, and amending Regulations (EU) No 600/2014 and (EU) No 909/2014 and Directive 2014/65/EU (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/858/oj/eng?utm_ [2025.08.14.].

41 Regulation (EU) 2024/1624 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2024 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj/eng?utm_s [2025.08.14.].

42 Regulation (EU) 2024/1620 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2024 establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism and amending Regulations (EU) No 1093/2010, (EU) No 1094/2010 and (EU) No 1095/2010 (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj/eng?utm_ [2025.08.14.].

43 Directive (EU) 2024/1640 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2024 on the mechanisms to be put in place by Member States for the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Directive (EU) 2019/1937, and amending and repealing Directive (EU) 2015/849 (Text with EEA relevance) Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj/eng?> [2025.08.14.].

44 Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (Text with EEA relevance) Forrás: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng?utm_s [2025.08.14.].

45 Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj/eng> [2025.08.14.].

46 „Kripto eszköznek minősül az érték vagy jogok digitális megjelenítője, amely megosztott főkönyvi technológia vagy hasonló technológia alkalmazásával elektronikusan átruházható és tárolható” [Szja. tv. 67/C. § (9) bek.], míg kripto eszközzel végrehajtott ügylet az az ügylet, amelyben a magánszemély kripto eszközök átruházá-

sa, átengedése révén nem kripto eszköz formájában vagyoni értéket szerez [Szja. tv. 67/C. § (2) bek.].

47 A kripto eszköz-átváltást validáló szolgáltatók engedélyezésének és nyilvántartásának részletes szabályairól szóló 10/2025. (X. 27.) SZTFH rendelet (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

48 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1503 rendelete (2020. október 7.) az európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról, valamint az (EU) 2017/1129 rendelet és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

49 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról (Forrás: Jogkódex Adatbázis).

50 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

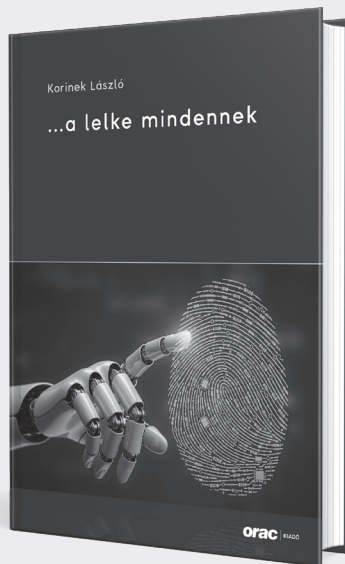
51 1997. évi CXXIV. törvény az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

52 2000. évi C. törvény a számvitelről (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

53 2011. évi CXII. törvény az információs örendelkezés jogról és információszabadságról (Forrás: Jogkódex Adatbázis) [2026.01.09.].

54 A pseudonimizálás (magyarul álnevesítés) adatvédelmi technika, amelynek lényege, hogy a személyes adat közvetlen azonosíthatóságát megszüntetik, de az adat bizonyos feltételek mellett még visszakapcsolható az érintetthez.

...A LELKE MINDENNEK

SZERZŐ:

Korinek László

ÁRA: 7000 Ft

Korinek László (1946) Széchenyi-díjas akadémikus a kellően sejtelmes címválasztásával a rendre, a rendészetre kíván utalni. Arra, hogy miként kellene „rendörködni”, milyen lehet a rendvédők világnézete, milyen fordulópontok után nyerte el mai formáját a magyar rendőrség, a bűnüldözők személyisége hogyan hat (vissza) a kriminalitásra, mit tanulhatunk az elmúlt korok emberi tragédiáiból, miért hibás a selejtkezelés, hol húzódik a határ a bajtársiasság és a cinkosság között?

A kérdések nem maradnak nyitva, választ találunk minden felvetett problémára, igaz, a válasz egyoldalú: csak a demokratikus jogállam szabályait kell(ene) követni.